

La 'fam oculta' posa en risc la igualtat d'oportunitats a Catalunya especialment per als infants de famílies empobrides

- Un informe publicat per ECAS alerta que els dèficits alimentaris són un obstacle per al desenvolupament físic i mental dels nens
- La incidència es podria haver doblat en els darrers anys a causa de la crisi, però amb les retallades es van deixar de fer les enquestes de salut amb què es monitoritzava

Barcelona | 24.05.2017

En els estudis nutricionals realitzats amb infants, adolescents i adults catalans "s'ha posat de manifest una **reiterada i suficient manca dels micronutrients més involucrats en els símptomes clínics de la fam oculta**" i la ingesta de nutrients s'ha demostrat "lleugerament inferior en la població amb menor estatus socioeconòmic". Així ho constata l'**informe 'Fam oculta a Catalunya, un obstacle en la igualtat d'oportunitats'**, elaborat per ECAS en col·laboració amb el professor de la UPC Sergi Bermejo i presentat avui a Barcelona.

L'objectiu del document és alertar sobre **els riscos que comporta una mala alimentació des del punt de vista de la salut i el desenvolupament físic i mental** dels infants, entre altres, per tal que les administracions públiques puguin millorar la seva **intervenció en clau fonamentalment preventiva**. "El context econòmic i social que tenim genera desigualtats i provoca exclusió, i amb pal·liar les conseqüències no n'hi ha prou. Cal **modificar el context, prevenir i abordar les problemàtiques de manera que les persones se'n puguin sortir autònomament**", ha afirmat Teresa Crespo, presidenta d'ECAS, a la [taula rodona](#) amb què s'ha fet públic l'informe.

La periodista de TV3 **Mònica Bertran**, moderadora del debat, ha assenyalat que el document "obre molts debats" i ha lamentat la falta de dades específiques sobre fam oculta a Catalunya perquè "**si no es detecta, no es tracta**". La **manca d'estudis nutricionals realitzats de forma sistemàtica i continuada** no permeten quantificar la incidència del fenomen, però a Catalunya la crisi dels darrers anys n'ha incrementat el risc per **la disminució del pressupost destinat a alimentació i les limitacions de les ajudes en espècie** que recapten els bancs d'aliments. Actualment el 10,6% de la població pateix pobresa severa i el fet que els mateixos afectats sovint no arribin a ser plenament conscients de la seva **malnutrició crònica** obliga a impulsar polítiques preventives, educatives i divulgatives sobre la necessitat d'una **alimentació variada, equilibrada i amb productes frescos**.

Les enquestes que permetien monitoritzar amb detall la situació nutricional a Catalunya es van deixar de fer a causa de les retallades arran de la crisi, tal com ha recordat el doctor en medicina i nutrició **Lluís Serra Majem**, que ha apuntat que **la xifra d'afectats es pot haver doblat** en els darrers anys. La prevalença de la fam oculta "probablement ha passat del 4% al 8%, mentre que **la malnutrició en general** (que inclouria l'obesitat, per exemple) **es pot haver incrementat fàcilment entre un 30 i un 40%**".

Malnutrició, un fenomen multifactorial

La fam oculta –un tipus de **malnutrició per manca de micronutrients que afecta dos mil milions de persones** al món, segons l'OMS— no és una problemàtica d'arrel exclusivament econòmica, sinó que està vinculada amb d'**altres factors com els hàbits alimentaris, la disponibilitat de temps i els coneixements dietètics**. És per això que cal abordar-la amb visió global i preventiva, incidint en aspectes divulgatius, formatius i de conciliació, a més de la **garantia de rendes per promoure l'autonomia i la llibertat** de les persones per comprar aliments allà on vulguin segons les seves necessitats. Així ho ha reivindicat **Xavi Loza**, director de La Vinya d'acció social: "La llei de Renda Garantida de Ciutadania s'ha de tramitar ja i hem de ser fidels al pacte", ja que **el dret a l'alimentació inclou la capacitat de "fer-ho un mateix de manera autònoma i digna"**.

Mercè Darnell, adjunta d'Acció Social de Càritas Barcelona, ha plantejat la necessitat de **"repensar com ajudem les famílies amb pocs recursos a alimentar-se"**, ja que "no tot serveix: segons com ho fem pot resultar contraproductiu a efectes de superar la fam oculta". Ha apuntat qüestions com la disponibilitat de temps per comprar, cuinar i menjar en família, així com la capacitat per planificar: **"a més de diners cal espai mental per pensar-hi"**, i l'angoixa de viure en la inestabilitat permanent sense saber si arribaràs a final de mes genera un estrès vital que no ho permet".

L'informe advoca per **"situar el dret a l'alimentació al centre de qualsevol intervenció"** i reclama polítiques integrals que superin l'actual fragmentació de les ajudes i que no estigmatitzin les persones empobrides. Per evitar el malbaratament alimentari, per exemple, reclama crear xarxes per al seu ràpid aprofitament per part del conjunt de la població, no vinculant-lo de manera exclusiva als col·lectius vulnerables.

Els riscos que pot comportar en termes de rendiment escolar i ple desenvolupament dels infants suposen una **amença per a la igualtat d'oportunitats**, de manera que per assegurar-la cal generar consciència entre la població general i, concretament, entre els professionals que poden detectar-la i tractar-la. Una de les propostes que planteja l'informe és **incorporar nutricionistes als Centres d'Atenció Primària** del Servei Català de Salut i fer seguiment dels casos més sospitosos de malnutrició per dèficit de micronutrients mitjançant analítiques bioquímiques rutinàries. A més, demana "abordar la problemàtica de la fam oculta tenint present el **cicle alimentari complet: producció, distribució i consum**, en la línia del que promou el model basat en la sobirania alimentària".

ECAS és una federació d'Entitats Catalanes d'Acció Social que agrupa un centenar d'organitzacions sense afany de lucre que atenen 850.000 persones l'any. L'atenció directa que presten les organitzacions membres d'ECAS i la tasca de la pròpia federació per vertebrar el sector es fonamenten en voluntat de transformar la societat per fer-la més justa i igualitària. En la nostra tasca diària prioritzem l'atenció a col·lectius en situació o risc d'exclusió per tal que els drets de totes les persones es facin efectius i possibilitin
